

Asia: VN/279/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomioita alueidenkäytön kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1-16, 37-40)

Kaavoitus- ja rakentamispolitiikalla on merkittävä vaikutus väestön fyysiseen aktiivisuuteen ja liikunnan edellytyksiin. Yhdyskuntarakenne ja -suunnittelu on yksi keskeinen liikkumista selittävä tekijä. Kaavoituksella voidaan vaikuttaa liikunnalle suotuisten elinympäristöjen syntymiseen. Liikuntapaikkarakentamisen edistäminen lähtee liikkeelle jo yhdyskuntasuunnittelusta ja kaavoituksesta. Koko väestön liikkumisen kannalta keskeisiä ovat arjen lähiympäristöt, kuten kävely- ja pyörätiet, ulkoilureitit, viheralueet ja lähiliikuntapaikat. Liikunnan ja kaavoituksen yhteys on tuotu esiin mm. Valtioneuvoston selonteossa liikuntapolitiikasta ja sitä on perusteltu ympäristöministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön tutkimustyössä.

Olympiakomitean keskeinen huomio kohdistuu siihen, että lakiuudistuksessa huomioituista alueidenkäytön suunnittelun ja rakentamisen tulevaisuuden haasteista puuttuu yksi yhteiskunnan keskeisistä ja kasvavista haasteista - liikkumattomuus.

Merkittävä osa suomalaisista liikkuu terveytensä kannalta liian vähän. Liikunnalla on suuri merkitys paitsi kansanterveydelle, myös kansantaloudelle. Väestön liian vähäisen fyysisen aktiivisuuden yhteiskunnalliset kustannukset vuositasolla ovat arviolta yli kolme miljardia euroa.

Päätavoitteet - hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen sekä rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen - ovat perusteltuja, mutta niiden lisäksi tulisi huomioida hyvinvoinnin ja terveyden näkökulma edistämällä fyysistä aktiivisuutta tukevaa yhdyskuntarakennetta. Tavoitelisäykseen löytyy perustelu hallitusohjelmasta, johon on kirjattu tavoite liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden nostamisesta kaikissa ikäryhmissä. Kirjaukseen

sisältyy tarve saada kaikki hallinnonalat mukaan edistämään fyysisesti aktiivista elämäntapaa. Hallitusohjelman tavoitteena on myös parantaa ulkoilun ja arkiliikkumisen edellytyksiä.

Kaavoitus- ja rakennuslaissa tulee:

- Huomioida tavoitteissa fyysisen aktiivisuuden edistämisen yhteiskunnallinen tarve ja lisätä se lain tavoitteeksi
- Edistää fyysiseen aktiivisuuteen ohjaavaa yhdyskuntasuunnittelua ja lisätä liikuntavaikutusten arviointi osaksi kaavoitusprosesseja
- Nostaa esille tarve liikuntapaikkojen, ulkoilualueiden, ulkoilureittien ja viheralueverkostojen riittävyydelle ja saavutettavuudelle

Huomioita kaavojen toteuttamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 17-24, 37-40)

-

Huomioita rakentamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 25-36, 37-40)

-

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana käydyissä keskusteluissa on ollut esillä myös maakuntakaavaa koskeva vaihtoehtoinen malli.

Vaihtoehtoisen mallin oleellisin ero lakiehdotukseen olisi se, että maakuntakaavan oikeusvaikutuksia ei rajattaisi laissa vaan maakuntakaava olisi nykyiseen tapaan kokonaisuudessaan oikeusvaikutteinen. Vaihtoehtoinen malli olisi oikeusvaikutusten osalta pääosin nykyisen lain kaltainen, mutta malli ei kuitenkaan sisältäisi nykyisen lain mukaista maakuntakaavan toteuttamisen edistamisvelvoitetta.

Myös vaihtoehtoisessa mallissa maakuntakaavassa olisi esitettävä aluerakenteen, liikennejärjestelmän ja liikenneverkon sekä viherrakenteen kehittämisen periaatteet, ja lisäksi maakuntakaavassa voitaisiin esittää myös muita maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita. Vaihtoehtoisen mallin mukaan maakuntakaavassa esitettävistä asioista kuitenkin rajattaisiin laissa nimenomaisesti pois yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenne. Yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenteeseen kuuluvia asioita ei olisi siten mahdollista sisällyttää maakuntakaavaan vaan ne ratkaistaan kuntakaavoituksessa.

Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä myös vaihtoehtoisesta mallista.

-

Maksuvelvollisuuden alkamisen raja (kerrosneliömetriä)

-

Kunnalle maksettavan maksun maksimimäärä tontin arvonnoususta (% arvonnoususta)

-

Erityisharkinta-alueen sijoittamisluvan lupaedellytyksissä ollaan palaamassa oikeusharkinnasta rakennuslain aikaiseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Miten lupaedellytykset pitäisi kirjoittaa, jotta:

- a. tuomioistuimen kannalta kunnan myöntämä lupa on mahdollista pitää voimassa eikä lupa mene valituksen johdosta nurin oikeudessa automaattisesti esimerkiksi siksi, että luvalla käsitellään vain yhden rakennuspaikan, eikä sitä ympäröivien alueiden tilanne?**
- b. kunnan kannalta on mahdollista evätä lupa esimerkiksi siksi, että kyseinen rakentamisen lievealue on suunniteltava kaavoituksellisesti kokonaisuutena?**

-

Miten päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuuta koskevan pykälän perustelut pitäisi kirjoittaa, jotta niistä kävisi kyllin selkeästi ilmi, että allianssimallin tai muiden yhteistoiminnallisten toteutusmuotojen käyttäminen on hankkeessa mahdollista?

-

Millaisia ja kuinka suuria taloudellisia vaikutuksia näette päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuun aiheuttavan kuluttajille?

-

Olennaisten teknisten vaatimusten vaatimustasoa ei ole lähtökohtaisesti muutettu kaavoitus- ja rakentamislaissa lukuun ottamatta luonnonvalon johtamista asuintilaan. Miten asumista ja majoitusta koskevia olennaisia teknisiä vaatimuksia pitäisi mielestänne muuttaa ottaen huomioon kalustettujen asuntojen vuokraus ja Airbnb-toiminta?

-

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

-

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Lausunto kaavoitus- ja rakentamislaista YMIlle.pdf](#)

Ketola Karoliina
Suomen Olympiakomitea